

อาหารสัตว์ไทย ปี 63 โอกาสบนความท้าทาย

เนื่องจากอุตสาหกรรมปศุสัตว์ และอาหารสัตว์ไทย มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยต่างๆ ทั้ง ภาวะเศรษฐกิจของโลกที่มีความผันผวน สงครามทางการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีนที่มีความไม่แน่นอน กระทั่งความต้องการบริโภค และการจับจ่ายใช้สอย รวมถึงสถานการณ์โรคระบาด โดยเฉพาะ ASF ในสุกร ที่แพร่ระบาดในหลาย ประเทศเอเชียและอาเซียน ที่ส่งผลกระทบต่อการผลิตปศุสัตว์ และ ความต้องการใช้อาหารสัตว์ โดนยในปี 2562 ที่ผ่านมา อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ไทยเติบโตเพียง 3 เปอร์เซ็นต์ และในปี 2563 ยังต้องเผชิญความท้าทายอีกมากมาย

คุณบุญธรรม อร่ามศิริวัฒน์

เลขาธิการสมาคมผู้ผลิตอาหารสัตว์ไทย
เปิดเผยว่า ในปี 2562 การผลิตอาหารสัตว์ของโลกมีปริมาณ 1,103 ล้านตัน เติบโตขึ้นประมาณ 3 เปอร์เซ็นต์ (ข้อมูลจากโรงงานอาหารสัตว์ทั่วโลก 29,605 แห่ง) เมื่อแยกเป็นภูมิภาคพบว่า เอเชีย-แปซิฟิก มีการเติบโต 3 เปอร์เซ็นต์ เช่นเดียวกับยุโรปที่เติบโต 3 เปอร์เซ็นต์ ขณะที่อเมริกาเหนือ เติบโต 2 เปอร์เซ็นต์ ส่วน

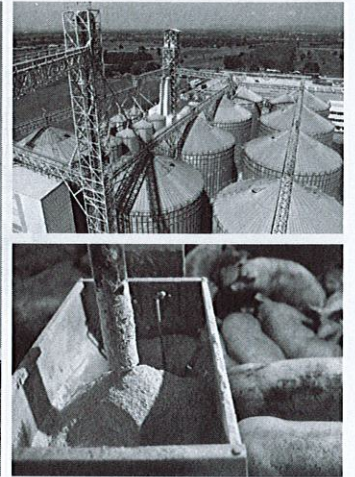
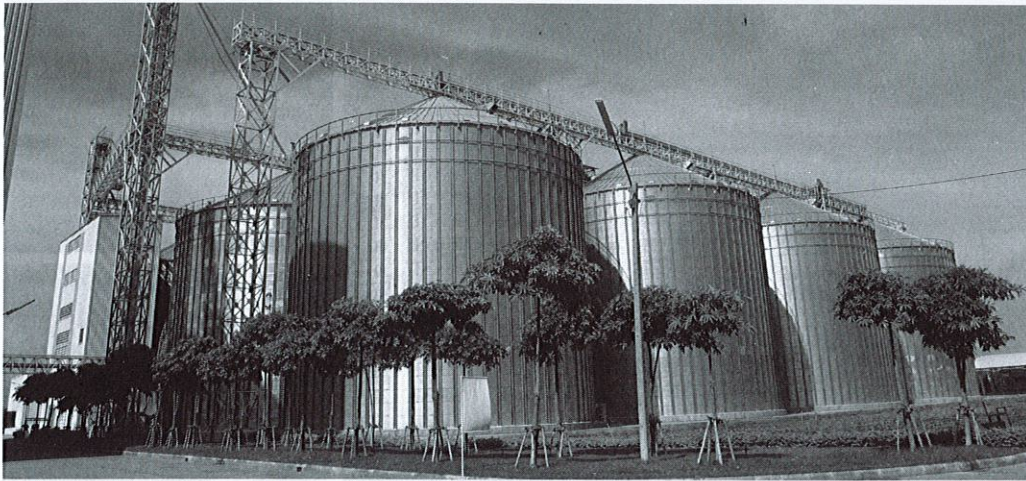
อเมริกาใต้เติบโตเพียง 1 เปอร์เซ็นต์ เนื่องจากได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจและปัญหาความปลอดภัยอาหารกระทบกับการบริโภค และส่งออก ตะวันออกกลางเติบโต 2 เปอร์เซ็นต์ ส่วนแอฟริกา มีการเติบโต 5 เปอร์เซ็นต์ เพราะเป็นพื้นที่ลงทุนใหม่

ปริมาณอาหารสัตว์ที่ผลิต 1,103 ล้านตัน แบ่งเป็นอาหารไก่เนื้อประมาณ 28 เปอร์เซ็นต์ รองลงมาเป็นอาหารสุกร 27 เปอร์เซ็นต์ อันดับ 3 อาหารไก่ไข่ สัดส่วน 14 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งถือเป็นสัตว์ 3 ชนิดที่มีบทบาทต่ออุตสาหกรรมสัตว์ เพราะมีสัดส่วนเกือบ 70 เปอร์เซ็นต์ของกำลังการผลิต ขณะที่อาหารโคนมมีสัดส่วน 12 เปอร์เซ็นต์ อาหารโคเนื้อ 7 เปอร์เซ็นต์ อาหารสัตว์น้ำ 4 เปอร์เซ็นต์ อาหารสัตว์เลี้ยง 2 เปอร์เซ็นต์ ที่เหลือเป็นอาหารอื่นๆ

เริ่มจากอาหารไก่เนื้อ ในปี 2562 มีการเติบโต 3 เปอร์เซ็นต์ ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากโรค ASF ทำให้สุกรขาดแคลน โดยเฉพาะในประเทศจีน ส่งผลให้ผู้บริโภคหันมารับประทานเนื้อไก่เพิ่มขึ้น ส่วนการผลิตในอเมริกาใต้ลดลงจากปัญหาเศรษฐกิจและความปลอดภัยอาหาร ซึ่งประเทศที่ผลิตอาหารไก่เนื้อ 8 อันดับแรกของโลก มีสัดส่วนการผลิตประมาณ 60 เปอร์เซ็นต์ โดยจีนเป็นผู้ผลิตอันดับ 1 ปริมาณ 54.2 ล้านตัน รองลงมา คือ สหรัฐอเมริกา 50.3 ล้านตัน อันดับ 3 บราซิล 31.7 ล้านตัน อินเดีย 13 ล้านตัน รัสเซีย 10.6 ล้านตัน

คุณบุญธรรม อร่ามศิริวัฒน์

เม็กซิโก 10.1 ล้านตัน ไทย 7.4 ล้านตัน และอินโดนีเซีย 7.1 ล้านตัน ซึ่งจากสถานการณ์ของโรค ASF เป็นปัจจัยที่ช่วยให้การผลิตไก่เนื้อเพิ่มขึ้นต่อเนื่องไปอีก 2-3 ปี เพราะประเทศที่เสียหายจากโรค ASF จำเป็นต้องใช้เวลานานในการควบคุมและเพิ่มกำลังการผลิตทดแทนการสูญเสีย

การผลิตอาหารไก่เนื้อของโลกในรอบ 6 ปีที่ผ่านมา มีการเติบโต 13.3 เปอร์เซ็นต์ หรือเฉลี่ยเติบโตปีละ 2.6 เปอร์เซ็นต์ จากปริมาณ 91.36 ล้านตัน ในปี 2558 มาเป็น 99.57 ล้านตัน ในปี 2562 และคาดว่า ในปี 2563 จะมีการผลิตถึง 103.50 ล้านตัน ขณะที่ไทยการผลิตอาหารไก่เนื้อในช่วง 6 ปีที่ผ่านมาเติบโต 29.6 เปอร์เซ็นต์ หรือเฉลี่ยปีละ 5.9 เปอร์เซ็นต์ แสดงให้เห็นถึง ศักยภาพการผลิตและการทำตลาดไก่เนื้อไทยที่ดีกว่า ค่าเฉลี่ยของโลก และตั้งแต่ปี 2561 เป็นต้นมา การเติบโตของไทยสูงกว่าอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี เนื่องจากความต้องการไก่เนื้อที่เพิ่มขึ้น

การนำเข้าเนื้อไก่ของโลก ปริมาณเฉลี่ย 10 ล้านตันต่อปี มี 3 ประเทศผู้นำเข้าหลัก คือ ญี่ปุ่น สหภาพยุโรป และจีน โดยช่วง 6 ปีที่ผ่านมา ญี่ปุ่นและสหภาพยุโรป นำเข้าเนื้อไก่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเฉลี่ยปีละ 1-2 เปอร์เซ็นต์ ขณะที่จีนตั้งแต่ปี 2561 ที่พบปัญหาโรค ASF ระบาด สร้างความเสียหายกับอุตสาหกรรมการผลิตสุกร เกิดปัญหาเนื้อสุกรขาดแคลน ประชาชนหันมาบริโภคเนื้อไก่เพิ่มขึ้น ทำให้การนำเข้าเพิ่มสูงขึ้น ในปี 2562 ที่ผ่านมามีการนำเข้าเนื้อไก่และผลิตภัณฑ์ ถึง 630,000 ตัน และคาดว่า ในปี 2563 จะนำเข้าเพิ่มเป็น 750,000 ตัน ซึ่งจากสถานการณ์เช่นนี้ คาดว่า จีนจะเพิ่มการผลิตไก่เนื้อในประเทศ พร้อมกับเพิ่มการนำเข้า เพื่อรองรับความต้องการบริโภคภายในประเทศ

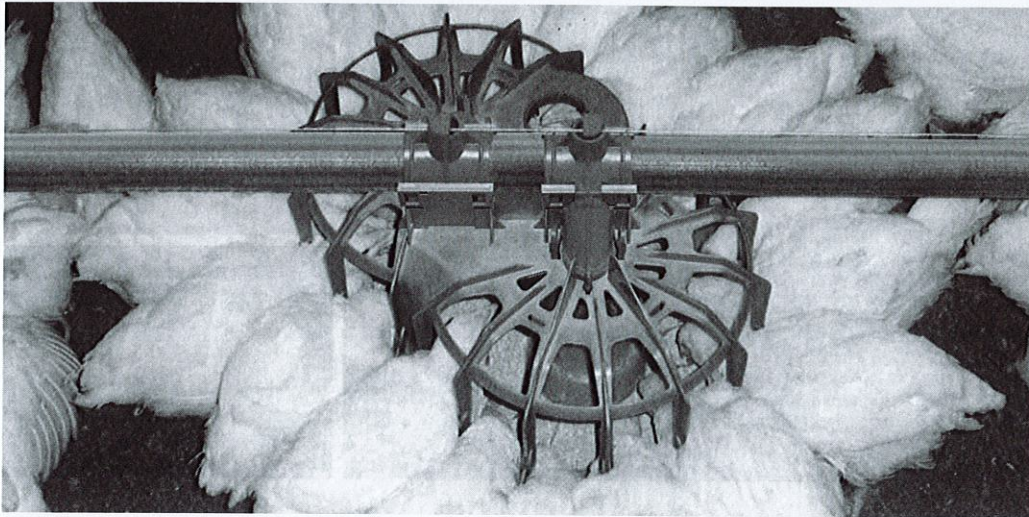
ด้านการส่งออกไก่เนื้อ ในช่วง 6 ปีที่ผ่านมา มีการส่งออกเฉลี่ยปีละ 11-12 ล้านตัน โดยบราซิล เป็นผู้ส่งออกอันดับ 1 มีสัดส่วนประมาณ 40 เปอร์เซ็นต์ รองลงมาเป็นสหรัฐอเมริกา ขณะที่ไทยพัฒนาประสิทธิภาพ และมาตรฐานการผลิต ช่วยให้การส่งออกในรอบ 2-3 ปีที่ผ่านมา เพิ่มขึ้น โดยในปี 2562 ส่งออกได้เกือบ 1 ล้านตัน และในปี 2563 นี้คาดว่า จะส่งออกถึง 1.1 ล้านตัน แสดงให้เห็นถึง

ความต้องการอาหารไก่เนื้อของไทยที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ถึงแม้สถานการณ์ยังมีความผันผวนและความไม่แน่นอน

การผลิตอาหารสุกรของโลก มีการเติบโตเฉลี่ยปีละ 1 เปอร์เซ็นต์ แต่ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกมีการผลิตลดลงประมาณ 3 เปอร์เซ็นต์ เนื่องจากจีนได้รับผลกระทบจากโรค ASF ตั้งแต่เดือนสิงหาคม ปี 2561 เป็นต้นมา ต่อมาในปี 2562 ก็ระบาดกระจายไปในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เริ่มจาก เวียดนาม สปป.ลาว กัมพูชา เมียนมาร์ ฟิลิปปินส์ ติมอร์เลสเต และ อินโดนีเซีย ขณะที่ไทยเฝ้าระวังป้องกันอย่างเต็มที่ จึงยังไม่มีรายงานการระบาด ผู้ผลิตอาหารสุกรหลักของโลก 8 ประเทศ มีสัดส่วนการผลิต 70 เปอร์เซ็นต์ โดยจีนเป็นผู้ผลิตอันดับ 1 ปริมาณ 79.6 ล้านตัน รองลงมา คือ สหรัฐอเมริกา 43.7 ล้านตัน อันดับ 3 บราซิล 16.7 ล้านตัน รัสเซีย 16.5 ล้านตัน สเปน 16.5 ล้านตัน เวียดนาม 11 ล้านตัน เยอรมนี 9.7 ล้านตัน แคนาดา 9.1 ล้านตัน

การผลิตสุกรโลก ในช่วง 6 ปีที่ผ่านมา ถดถอยลง 14.9 เปอร์เซ็นต์ หรือถดถอยเฉลี่ย 3 เปอร์เซ็นต์ต่อปี ในปี 2558 มีการผลิตเนื้อสุกร 111.98 ล้านตัน ในปี 2562 ผลิตเนื้อ 106.13 ล้านตัน และคาดว่า ในปี 2563 จะผลิตประมาณ 95.22 ล้านตัน ขณะที่การผลิตเนื้อสุกรของจีนในช่วง 6 ปีที่ผ่านมา ถดถอย 29.6 เปอร์เซ็นต์ หรือถดถอยเฉลี่ย 5.9 เปอร์เซ็นต์ต่อปี โดยในปี 2561-2563 ถดถอยเกิน 10 เปอร์เซ็นต์ และคาดว่า ในปี 2563 จะเหลือเพียง 34.75 ล้านตัน ดังนั้น คาดว่า การใช้อาหารสุกรของจีนลดลง และในปี 2563 คาดว่า จีนคงไม่ใช่ผู้ผลิตสุกรอันดับ 1 แน่แน่นอน อย่างไรก็ตาม ปัญหาโรค ASF อย่างต่อเนื่อง โดยมีการวิเคราะห์ว่า ในครึ่งหลังปี 2563 จีน น่าจะลดหรือยับยั้งการสูญเสียสุกรได้ แต่ก็ต้องติดตามว่า จะทำได้จริงหรือไม่ เพราะการปรับสมดุลของจีนมาจากการผลิตอาหารสัตว์ของแต่ละประเภทให้เพิ่มขึ้นและพยายามควบคุมโรค ASF ให้สงบ

การนำเข้าสุกรของโลก จีนนอกจากเป็นผู้ผลิตที่มีสัดส่วนมากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ของทั้งโลก ยังเป็นผู้นำเข้า เพราะความต้องการบริโภคในประเทศสูง โดยการนำเข้าในปี 2558 จีนนำเข้า 1.03 ล้าน และ

ในปี 2562 นำเข้า 2.6 ล้านตัน ส่วนในปี 2563 คาดว่า จะนำเข้า 3.5 ล้านตัน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการบริโภคเนื้อสุกรของจีน ส่วนการส่งออกผู้ส่งออกอันดับ 1 คือ สหภาพยุโรป รองลงมา คือ สหรัฐอเมริกา และอันดับ 3 คือ บราซิล

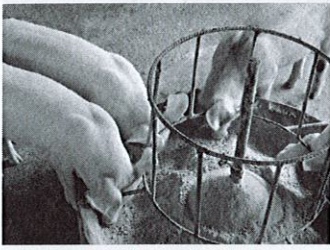
องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ หรือ FAO ได้วิเคราะห์สถานการณ์ราคาเนื้อสัตว์ของโลก โดยใช้ราคาเนื้อสุกร เนื้อโค เนื้อแกะ และเนื้อไก่ โดยในปี 2543-2544 เห็นการขยายการแย่งวัตถุดิบพลังงานจากกลุ่มอาหาร เนื่องจากเป็นช่วงที่ราคาน้ำมันดิบโลกเพิ่มขึ้น ทำให้วัตถุดิบอาหารสัตว์ถูกนำไปใช้ผลิตพลังงานทดแทนทั้ง ข้าวโพด และถั่วเหลือง หลังจากนั้นราคาลดลง จากวิกฤตการเงินอเมริกา ราคาน้ำมันดิบลดลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ราคาวัตถุดิบอาหารสัตว์ลดลง ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตเนื้อสัตว์ลดลง แต่อย่างไรก็ดี ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจสหรัฐอเมริกา มีต้นทุนการผลิตลดลง แต่ราคาเนื้อสัตว์ยังเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนถึงปี 2558 แสดงให้เห็นถึงการผลิตเนื้อสัตว์ที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ขณะที่ต้นทุนอาหารสัตว์ ทั้งข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และถั่วเหลือง ยังสูงอยู่ จนมีการนำเทคโนโลยีชีวภาพและการผลิตแปลงใหญ่เข้ามาช่วยลดต้นทุน ทำให้ช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมา ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และถั่วเหลืองราคาลดลง เนื่องจากปริมาณที่เพียงพอต่อความต้องการ ช่วยให้ต้นทุนการผลิตอาหารสัตว์ลดลงเช่นกัน ในปี 2561-2563 ราคาเนื้อสุกรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากการขาดแคลน โดยเฉพาะจีนที่ราคาเพิ่มขึ้น 2-3 เท่า เช่นเดียวกับ เวียดนาม และฟิลิปปินส์ ที่ขาดแคลนและราคาสูงเช่นกัน ส่งผลให้ผู้บริโภคหันไปบริโภคโปรตีนที่มีราคาถูกกว่าแทน ทั้งเนื้อไก่ ไช้ และสัตว์น้ำ

สถานการณ์วัตถุดิบโลก เริ่มจากข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในรอบ 6 ปีที่ผ่านมา ปี 2558 มีการผลิตประมาณ 1,015 ล้านตัน ในปี 2562 มีการผลิต 1,125 ล้านตัน ขณะที่ความต้องการใช้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ก็เพิ่มขึ้นตามไปด้วย และตั้งแต่ปี 2560/61 เป็นต้นมา ความต้องการใช้สูงกว่าการผลิตทั้งหมด ยืนยันได้จากปริมาณสต็อกข้าวโพดโลกที่ลดลงทุกปี ซึ่งคาดว่า ในปี 2562/63 สต็อกข้าวโพดโลกจะลดเหลือ

296 ล้านตัน จากปริมาณ 320 ล้านตัน ในปี 2561/62 แต่ไม่ได้ส่งผลต่อราคาข้าวโพดในตลาดโลกมากนัก เพราะราคาในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา เริ่มจากปี 2558 อยู่ที่ 115 เหรียญสหรัฐต่อตัน หรือกิโลกรัมละประมาณ 4 กว่าบาท ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตอาหารสัตว์ของอเมริกาอยู่ที่กิโลกรัมละ 4-5 บาท จากการวิเคราะห์สถานการณ์ราคาข้าวโพดในตลาดซื้อขายล่วงหน้า จากราคาดันละ 145-156 เหรียญสหรัฐ และในปี 2561 ราคาเฉลี่ยอยู่ที่ตันละ 150 เหรียญสหรัฐ ดังนั้น จึงคาดว่า ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในตลาดซื้อขายล่วงหน้า ปี 2563 น่าจะใกล้เคียงกับปีที่ผ่านมา คือ ตันละ 140-150 เหรียญสหรัฐ หรือกิโลกรัมละ 4-5 บาท เมื่อรวมค่าขนส่งและการจัดการมาที่เอเซียราคาจะเพิ่มเป็นกิโลกรัมละ 6-7 บาท

กากถั่วเหลือง ถือเป็นวัตถุดิบแหล่งโปรตีนที่สำคัญ และจากวิวัฒนาการผลิตถั่วเหลืองที่นำเทคโนโลยีการเกษตรแบบแปลงใหญ่และเทคโนโลยีชีวภาพ ก็ช่วยให้ประสิทธิภาพการผลิตถั่วเหลืองดีขึ้น ถือเป็นวัตถุดิบที่มีส่วนในการสร้างความสามารถในการผลิตปศุสัตว์ลดต้นทุน โดยถั่วเหลืองก็มีสถานการณ์คล้ายกับข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ คือการผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการ ปริมาณสต็อกกากถั่วเหลืองลดลงอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ราคากากถั่วเหลืองในตลาดโลกก็ปรับขึ้น โดยในปี 2560/61 ราคา 376 เหรียญสหรัฐต่อตัน เนื่องจากปริมาณการผลิตในอเมริกาได้ลดลง โดยเฉพาะบราซิลและอาร์เจนตินา แต่จากปริมาณสต็อกและการผลิตก็คาดว่า ในปี 2563 ราคากากถั่วเหลืองน่าจะอยู่ที่ตันละ 339 ล้าน หรือกิโลกรัมละ 10-11 บาทกว่า

เพราะฉะนั้น เมื่อใช้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ราคากิโลกรัมละ 4-5 บาท กากถั่วเหลืองกิโลกรัมละ 10-12 บาท ในสัดส่วนข้าวโพด 60 เปอร์เซ็นต์ กากถั่วเหลือง 30 เปอร์เซ็นต์ พบว่า ต้นทุนการผลิตอาหารสัตว์ของอเมริกาอยู่ที่กิโลกรัมละ 7-8 บาท ถือเป็นความได้เปรียบของผู้ผลิตวัตถุดิบอาหารสัตว์ ถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่บ่งบอกศักยภาพ และในปี 2562/63 ราคาซื้อขายตลาดล่วงหน้าซิกาโก ราคาถั่วเหลืองอยู่ที่ 330 กว่าเหรียญสหรัฐต่อตัน โดยค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกับปีที่ผ่านมา ราคาคงไม่สูงมาก ตามเงื่อนไขการผลิตถั่วเหลืองของโลก

ว่า อเมริกาผลผลิตมีทิศทางลดลง จากที่ผลิตได้เกือบ 120 ล้านตัน เหลือเพียง 90 กว่าล้านตันจากสภาพอากาศ

ดังนั้น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และกากถั่วเหลือง ราคาตลาดโลกถือว่า ในปี 2563 ใกล้เคียงกับปี 2562 ขณะที่อัตราแลกเปลี่ยน เริ่มจากการลอยตัวในปี 2540 อยู่ที่ 31 บาท ต่อเหรียญสหรัฐ จากนั้นอ่อนตัวสุดที่ 44 บาทต่อเหรียญสหรัฐ ในปี 2544 หลังจากนั้นปรับตัวดีขึ้นเรื่อยๆ ตามภาวะเศรษฐกิจที่ดีขึ้น ปัจจุบันอัตราแลกเปลี่ยนอยู่ที่ 31.20 บาทต่อเหรียญ ในปี 2562 พบว่า ในเดือนตุลาคมถึงธันวาคม อยู่ที่ 30 กว่าบาทต่อเหรียญสหรัฐ ถือเป็นช่วงที่ค่าเงินบาทแข็งที่สุด เพราะอุตสาหกรรมสัตว์ผลิตปีละ 20 ล้านตัน ต้องนำวัตถุดิบจากต่างประเทศประมาณ 10 ล้านตัน และอีก 10 ล้านตัน ผลิตภายในประเทศ ขณะที่มูลค่าการนำเข้าเกือบ 60 เพอร์เซ็นต์ วัตถุดิบที่นำเข้าส่วนใหญ่จะเป็นโปรตีน วิตามิน เกลือแร่ และเวชภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูง ดังนั้น 60 เพอร์เซ็นต์ ของมูลค่าอาหารสัตว์มาจากการนำเข้า ถือเป็นผลกระทบเชิงบวก เพราะวัตถุดิบนำเข้าช่วยลดต้นทุนได้ค่อนข้างมาก แต่ในด้านปศุสัตว์ที่ผลิตเพื่อการส่งออกอาจจะได้รับผลกระทบเนื่องจากอัตราแลกเปลี่ยนต้องปรับตัว เพราะค่าเงินบาทที่ลดลง

ขณะที่จาก GDP อยู่ที่ 2.6 ในปี 2562 ถือว่า ยังมีความท้าทายสูงมาก เพราะเป็นสิ่งที่สะท้อนกำลังซื้อภายในประเทศ โดย 4-5 ปีที่ผ่านมา ไทยมีปัญหาด้านกำลังซื้อ โดยภาคอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ก็มีผลกระทบบางส่วน และบางส่วนก็ได้ประโยชน์ โดยถือว่า มีสิ่งท้าทายพอสมควร อัตราการเติบโตเพียง 2.6 เพอร์เซ็นต์ และในปี 2563 คาดว่า จะไม่เกิน 3 เพอร์เซ็นต์ ถือว่า มีสิ่งที่ผันผวน เพราะสงครามทางการค้าระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกา แม้มีทิศทางที่ดีขึ้น แต่ก็ยังไม่ได้ข้อสรุป และจากการวิเคราะห์ของธนาคารโลก (World bank) เมื่อมองจากการป้องกันความเสี่ยง ค่าเงินบาท หากต้องการให้สมดุลกับเศรษฐกิจของประเทศอาจต้องปรับที่ 31-32 บาทต่อเหรียญสหรัฐ แต่ต้องพิจารณาข้อเท็จจริงต่างๆ ในเหมาะสม แต่ต้องพิจารณานโยบายของรัฐบาลที่ปรับให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจด้วย

ในช่วงอุตสาหกรรมอาหารของไทยที่ใช้เวลามากกว่า 50 ปี ใน

การพัฒนา การต่อห่วงโซ่จากวัตถุดิบการเกษตรมาผลิตเป็นอาหารสัตว์มาถึง 20 ล้านตัน มูลค่าประมาณ 300,000 ล้านบาท ส่งผ่านการเลี้ยงสัตว์ทุกประเภททั้ง ไก่เนื้อ ไก่ไข่ สุกร เป็ดเนื้อ เป็ดไข่ กุ้ง ปลา และอื่นๆ มูลค่ากว่า 600,000 ล้านบาท มาแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารคิดเป็นมูลค่า 800,000 ล้านบาท ใช้เพียง 80 เพอร์เซ็นต์ รองรับความต้องการบริโภคภายในประเทศและนักท่องเที่ยวอีกกว่า 40 ล้านคน และเหลือส่งออกอีกกว่า 20 เพอร์เซ็นต์ มูลค่า 100,000-200,000 ล้านบาท ในการส่งออกทั่วโลก ถือเป็นครัวไทยครัวโลก

จากความท้าทายทั้ง การระบาดของโรคที่แพร่เข้ามารอบด้านทั้ง จีน เวียดนาม กัมพูชา เมียนมาร์ ซึ่งไทยพยายามทุกทางในการป้องกันโรคทั้งภาครัฐและเอกชน ในการเฝ้าระวังป้องกันโรค ในรอบ 30 ปีที่ผ่านมา การผลิตอาหารสัตว์ ในปี 2531 มีการผลิต 5 ล้านตัน มาถึงปัจจุบันที่ 20 ล้านตัน การเติบโตเฉลี่ย 10 เพอร์เซ็นต์ต่อปี การเติบโตของโลกอยู่ที่ 2-3 เพอร์เซ็นต์ต่อปี แต่ไทยตลอดระยะเวลา 30 ปี เติบโต 9-10 เพอร์เซ็นต์ต่อปี แต่ในปี 2562 จากภาวะเศรษฐกิจที่ไม่ดี ร่วมกับนโยบายของปศุสัตว์ที่ทำให้ปศุสัตว์ต้องเข้าไปแก้ปัญหาสินค้าเกษตรบางชนิด ทำให้การเติบโตถดถอยเหลือเพียง 1 กว่าเปอร์เซ็นต์ และต้องเผชิญวิกฤตอย่างหลาย

เริ่มจากในปี 2547 วิกฤตไข้หวัดนกที่ช่วงนั้นก็คิดว่า อุตสาหกรรมสัตว์ปีกไทยต้องล่มสลาย เพราะการเลี้ยงส่วนใหญ่เป็นระบบเปิด แต่ในปี 2546 ไทยเริ่มผลิตไก่ปรุงสุกส่งออก และมีการเลี้ยงในระบบอึแวน ถือเป็นต้นแบบในการปรับตัวจนกระทั่งหลายบริษัทและภาครัฐช่วยทำให้อุตสาหกรรมไก่เนื้อพัฒนาและก้าวหน้าเพิ่มขึ้นใช้เวลาปรับตัว 2-3 ปี โดยในปี 2547 กระทบการผลิตทั้งไก่เนื้อ ไก่ไข่ และเป็ด เสียหายไป 1 ใน 4 และกระทบกับอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ประมาณ 15 เพอร์เซ็นต์ ซึ่งการผ่านวิกฤตต้องอาศัยความร่วมมือทุกภาคส่วนจนผ่านไปได้

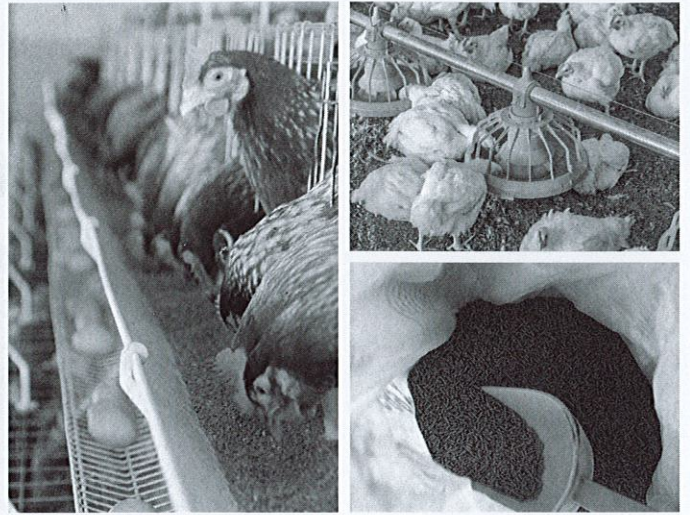
จนกระทั่งทุกวันนี้กลายเป็นผู้ส่งออกไก่ปรุงสุกอันดับ 1 ของโลก เห็นได้จากยอดการส่งออกที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เป็นไก่ปรุงสุกและเนื้อไก่สดแช่แข็ง โดยส่งออกได้ทั่วโลก ไม่มีเงื่อนไขใช้วัตถุดิบ ถือเป็น

เหตุการณ์ที่ตีที่เข้ามาจำลองสถานการณ์ เข้ามากระทบกับสถานการณ์ สุกรกับโรค ASF ได้ เพราะจากความร่วมมือของภาคเอกชนกับภาครัฐในการปรับตัว ดังนั้น สุกร ถือว่า มีความท้าทายเช่นกัน ส่วน ฟาร์มเล็กต้องทบทวนกระบวนการจัดการฟาร์ม และระบบความปลอดภัยทางชีวภาพ ส่วนฟาร์มใหญ่หรือขนาดกลางต้องมีความพร้อม ในการพัฒนาความปลอดภัยทางชีวภาพทั้งระบบ เพื่อเป็นทางออกที่ยั่งยืนของสุกรไทย

การผลิตอาหารสัตว์ของไทยที่ 20 ล้านตัน แบ่งเป็นอาหาร ไก่เนื้อ 37 เปอร์เซ็นต์ รองลงมาอาหารสุกร 33 เปอร์เซ็นต์ อาหาร ไก่ไข่ 17 เปอร์เซ็นต์ เป็ด 4 เปอร์เซ็นต์ โคเนื้อ 4 เปอร์เซ็นต์ กุ้ง กับปลา ประมาณ 5 เปอร์เซ็นต์ รวมเป็นอาหารสัตว์บก 95 เปอร์เซ็นต์ และอาหารสัตว์น้ำ 5 เปอร์เซ็นต์ โดยการเติบโตของอาหารสัตว์ในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา ไก่เนื้อเป็นตัวที่มีการเติบโตดีที่สุด เพราะมีการผลิต มากที่สุด การเติบโตประมาณ 15 เปอร์เซ็นต์ต่อปี และในปีนี้จะ เติบโตไม่ต่ำกว่า 10 เปอร์เซ็นต์ แม้ไก่เนื้อจะได้รับผลกระทบจาก ปริมาณข้าวโพดที่ไม่เพียงพอ แต่ไทยยังมีแต้มต่อในด้านตลาดปรงสูง และมีคู่แข่งไทยที่ตีปัญหาความปลอดภัยทางอาหาร รวมถึงการ ระบาดของโรค ASF ที่ทำให้ไก่เนื้อของไทยและทุกประเทศในโลกเติบโต สูงขึ้น ส่วนไก่ไข่มีการเติบโตดีเช่นกันใน 30 ปีที่ผ่านมา แต่ในปี 2562 นโยบายการปรับการผลิตให้สอดคล้องกับตลาด ทำให้การเติบโตลดลง เนื่องจากการควบคุมการผลิต เริ่มจากพ่อแม่พันธุ์ที่ปรับหาจุดสมดุล ในการหาปริมาณพ่อแม่พันธุ์ที่เหมาะสมที่ถดถอยลงประมาณ 13 เปอร์เซ็นต์

สำหรับสุกรมีการเติบโต 8 เปอร์เซ็นต์ ในปี 2562 เติบโต ลดลงเล็กน้อย ส่วนอาหารเบ็ดไม่เติบโตตลอด 30 ปีที่ผ่านมา จาก เบ็ดไล่ทุ่งมาถึงระบบฟาร์ม ขณะที่กุ้งก็ผ่านวิกฤตหลายครั้ง แต่ก็ถือว่า เติบโตตลอด 30 ปีที่ผ่านมา ประมาณ 13 เปอร์เซ็นต์ และในปี 2562 เติบโต 7 เปอร์เซ็นต์ เนื่องจากราคากุ้งในตลาดโลกตกต่ำ ผลผลิตกุ้ง ในโลกที่เกินความต้องการตลาด จากการที่เอควาดอร์ที่ผลิตเพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับอินเดีย ส่งผลให้กุ้งขวามีสิ่งท้าทายต้องดูว่า จะมีเหมาะสม ในการผลิตได้อย่างไร โคนมตลอด 30 ปีที่ผ่านมาเติบโต 32 เปอร์เซ็นต์ แม้สัดส่วนไม่มาก เช่นเดียวกับ ปลาที่มีการเติบโต 24 เปอร์เซ็นต์โดยในปี 2562 เติบโตไม่มาก ถือเป็นสิ่งท้าทาย ซึ่งภาพ รวมในปี 2562 อาหารสัตว์ไทยเติบโตเพียง 1.2 เปอร์เซ็นต์ เท่านั้น

ด้านวัตถุดิบอาหารสัตว์ไทย โดยวัตถุดิบแหล่งพลังงานจาก ข้าวโพดเลี้ยง ข้าว มันสำปะหลัง และข้าวสาลีนำเข้า สัดส่วนประมาณ 60 เปอร์เซ็นต์ ขณะที่วัตถุดิบโปรตีนใช้ถั่วเหลืองและกากถั่วเหลือง 28 เปอร์เซ็นต์ เนื่องจากถั่วเหลืองมีประสิทธิภาพ และราคาเหมาะสม และปลาป่นใช้ประมาณ 3 เปอร์เซ็นต์ เนื่องจากปัญหาการทำประมง ไม่เหมาะสม หรือ IUU ทำให้การผลิตปลาป่นลดลงเหลือเพียง 300,000 กว่าตัน และวัตถุดิบนำเข้าอีกประมาณ 9 เปอร์เซ็นต์ เช่น DDGs, เนื้อกระดูกป่น และอื่นๆ ดังนั้น ไทยมีแหล่งวัตถุดิบพลังงาน นำจะเพียงพอ แต่ขาดแคลนวัตถุดิบโปรตีนรุนแรง ถือเป็นความท้าทาย

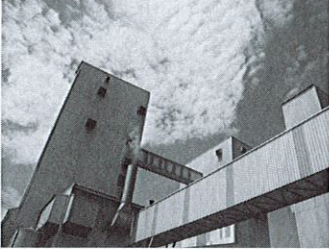

เพราะหากต้องการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่อง ต้องหาทางสร้างความ มั่นคงของแหล่งวัตถุดิบโปรตีนในประเทศ

จากการวิเคราะห์ความต้องการข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของไทย ปี 2541 มีประมาณ 4 ล้านตัน แต่ในปี 2562 มีความต้องการใช้ 8.4 ล้านตัน จากการผลิตอาหารสัตว์ 20 ล้านตัน หรือคิดเป็น 40 เปอร์เซ็นต์ แต่การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของไทยไม่มีเพียงพอตั้งแต่ เมื่อประมาณ 10 ปีที่ผ่านมา ขณะที่ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ไทยสูงกว่า ตลาดโลกเกือบ 1 เท่าตัว (ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ไทยกิโลกรัมละ 8-9 บาท อเมริกากิโลกรัมละ 4-5 บาท) โดยความต้องการข้าวโพดไทย ตั้งแต่ปี 2541 เพิ่มขึ้นปีละ 6 เปอร์เซ็นต์ แต่การผลิตข้าวโพดไทย เติบโตเพียง 0.1 เปอร์เซ็นต์ และในปี 2562 ข้าวโพดไทยมีปริมาณ 4.7 ล้านตัน เนื่องจากปัญหาการระบาดของศัตรูพืช ดังนั้น ในปี 2563 ราคาตลาดโลกไม่เปลี่ยนแปลง ราคาข้าวสาลีนำเข้ามากิโลกรัมละ 7 บาท แต่มีเงื่อนไขต้องซื้อข้าวโพด 3 ส่วน จึงนำเข้าข้าวสาลีได้ 1 ส่วน ซึ่งถือเป็นสิ่งที่ท้าทายต่อการเติบโตของอุตสาหกรรมปศุสัตว์ไทย เพราะในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา ยังมีข้าวจำนวนที่ถูกนำมาใช้ในการผลิต อาหารสัตว์ปีละ 1 ล้านตัน แต่ ณ วันนี้ แทบจะไม่เหลือแล้ว

ดังนั้น หากการส่งออกไก่เนื้อขยายตัวต่อเนื่อง ขณะที่สุกรป้องกัน โรค ASF ได้ ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในประเทศสูงกว่าปี 2562 แน่นอ นทั้งๆ ที่ ราคาในตลาดโลกไม่สูง และจากความต้องการและการผลิตใน ประเทศไม่เพียงพอ แม้มีการนำเข้าข้าวบาร์เลย์ ซึ่งต้องนำเข้าจาก ออสเตรเลียเป็นหลัก ซึ่งปริมาณมีเพียง 300,000-400,000 ตันเท่านั้น จะมาทดแทนข้าวจำนวนประมาณ 1 ล้านตันไม่ได้

สิ่งท้าทายของอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ ในปี 2563 คือ ข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ไม่เพียงพอ ขณะที่ประสิทธิภาพการผลิตข้าวโพดของไทยเป็น สิ่งที่ต้องแก้ไข เพราะผลผลิตข้าวโพดของโลก 1,102 ล้านตัน สหรัฐอเมริกาผู้ผลิตข้าวโพดอันดับ 1 ของโลกอยู่ที่ 347 ล้านตัน ผลผลิตต่อไร่ 1,677 กิโลกรัม รองลงมา คือ จีน ผลิต 254 ล้านตัน ผลผลิตต่อไร่ 992 กิโลกรัม บราซิลผลิต 101 ล้านตัน ผลผลิตต่อไร่ 893 กิโลกรัม และอาร์เจนตินา ผลิต 50 ล้านตัน ผลผลิตต่อไร่ 1,312

กิโลกรัม ยูเครนผลิต 36 ล้านตัน ผลผลิตต่อไร่ 1,038 กิโลกรัม ขณะที่ ค่าเฉลี่ยผลผลิตต่อไร่ของโลกอยู่ที่ 920 กิโลกรัม แต่ไทยผลิตข้าวโพดได้เกือบ 5 ล้านไร่ ผลผลิตต่อไร่ 699 กิโลกรัมเท่านั้น ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยถึง 20 เปอร์เซ็นต์ ต้นทุนการผลิตอยู่ที่ 6 บาทกว่าต่อกิโลกรัม แสดงให้เห็นว่า ไทยจำเป็นต้องปรับตัว ซึ่งโครงสร้างการผลิตของไทยอาจไม่เหมาะสมในเชิงพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมกับการปลูกและพื้นที่ปลูกที่ไม่ถูกต้อง เช่น พื้นที่ป่า ไม่มีโฉนด ก็ต้องปรับเปลี่ยนแก้ไข

ขณะที่การส่งเสริมการปลูกข้าวโพดหลังนา ถือเป็นทางออก เพื่อแก้ปัญหาพื้นที่ที่ไม่โฉนด เพราะภาพรวมพื้นที่ 7 ล้านกว่าไร่ ปลูกข้าวโพดประมาณเกือบ 5 ล้านตัน กว่าครึ่งเป็นการปลูกในพื้นที่ไม่เหมาะสม ทำให้ผลผลิตต่อไร่ต่ำ แต่พื้นที่ที่เหมาะสมมีพื้นที่ปลูกได้ถึง 1,500 กิโลกรัมต่อไร่ โดยไทยมีจุดแข็งที่ใช้ข้าวโพดพันธุ์ลูกผสมที่มีประสิทธิภาพในเชิงสายพันธุ์ที่ดี เมื่อปลูกให้ถูกวิธี มีน้ำเหมาะสม ในพื้นที่ถูกต้อง จะเป็นสิ่งที่เข้ามาแก้ปัญหาการขาดแคลนข้าวโพดได้ โดยกรมส่งเสริมการเกษตรของไทยอาจต้องทำงานในส่วนนี้ เพราะข้าวโพดส่วนเชื่อมโยงกับภาคปศุสัตว์ ในการทำให้ขายต่อไปได้ในอนาคต ซึ่งทางสมาคมผู้ผลิตอาหารสัตว์ไทยได้ร่วมมือกับภาครัฐในการทำโครงการปลูกข้าวโพดหลังนา หรือการเลิกปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์บนเขา ทำต้นแบบให้กับชาวบ้าน เพราะนอกจากเป็นการทำ เพื่อศักยภาพการแข่งขันแล้วต้องพิจารณาถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม และผลักดันให้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามมาตรฐาน GAP

กากถั่วเหลือง ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ราคากากถั่วเหลืองลดลง มีทั้งนำเข้าและผลิตจากโรงงานสกัดน้ำมันในประเทศ มีราคาที่ลดลงเฉลี่ย 1 เปอร์เซ็นต์ต่อปี หรือลดลงกว่า 10 เปอร์เซ็นต์ ถือเป็นปัจจัยที่ช่วยลดต้นทุนการผลิตได้ดี โดยถั่วเหลืองของไทยผลิตได้เพียง 50,000 ตันต่อปี ส่วนของโลกอยู่ที่ 337 ล้านตัน ส่วนบราซิลเป็นอันดับ 1 ผลิตได้ 123 ล้านตัน รองลงมาเป็นสหรัฐอเมริกา ค่าเฉลี่ยการผลิตถั่วเหลืองต่อไร่ของโลกอยู่ที่ 438 กิโลกรัม ขณะที่ผลผลิตต่อไร่ของไทยอยู่ที่ 245 กิโลกรัม ทั้งๆ ที่ ไทยผลิตด้วยกระบวนการที่

พิถีพิถัน โดยต้นทุนกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ ในการปลูกถั่วเหลืองของไทยมาจากแรงงาน

จากนโยบายในการควบคุมวัตถุดิบหลักที่ใช้ทั้ง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปลาป่น และกากถั่วเหลือง รวมถึงข้าวสาลี ที่มีเงื่อนไขในการนำเข้าทั้งหมด ทั้งๆ ที่ ข้าวโพดเลี้ยงไม่เพียงพอ มีผลผลิตต่ำ การปลูกในพื้นที่เหมาะสม แต่ส่งออกได้เสรี ราคาไม่ต่ำกว่าตลาดโลก จำกัดการนำเข้า และมีการประกันราคาขั้นต่ำ ส่วนปลาป่น กากถั่วเหลือง และข้าวสาลี ที่เป็นวัตถุดิบหลักที่มีส่วนแบ่งในเชิงต้นทุนสูงมาก โดยนโยบายปัจจุบัน ทำให้ต้นทุนการผลิตอาหารสัตว์ของไทยสูงกว่าตลาดโลกตลอดเวลาเป็นการบอกลึกถึงความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมปศุสัตว์ เพราะอาหารสัตว์เป็นต้นทุนกว่า 60-70 เปอร์เซ็นต์ ขณะที่ต้นทุนอาหารสัตว์ไทยก็โลกริมละ 10 กว่าบาท ส่วนต้นทุนอาหารสัตว์อเมริกายุติที่โลกริมละ 7-8 บาท

ถึงแม้การแบน 3 สารเคมี จะถูกยกเลิกไปแล้ว แต่ก็ต้องติดตาม เพราะมีผลกระทบต่อระบบมากกว่าโรคระบาด เนื่องจากการแบน 3 สารติดตามข้อกำหนด คือ ห้ามพบในระบบเกษตร ไม่มีค่า MRL จะกลายเป็นแบนทั้งระบบ ซึ่งประเทศผู้ผลิตถั่วเหลืองโลกต่างใช้ไกลโฟเสททั้งหมด หากแบนก็ใช้ถั่วเหลืองนำเข้าไม่ได้ยิ่งเกิดปัญหาขาดแคลนวัตถุดิบรุนแรงขึ้น นอกจากนี้ยังต้องติดตามสงครามทางการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีน การถูกตัดสิทธิ GSP จากผู้นำเข้า และโรคระบาดก็เป็นสิ่งที่ทุกภาคส่วนต้องเฝ้าระวังป้องกันอย่างต่อเนื่อง

สถานการณ์อาหารสัตว์ของโลก สุกรในจีนและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็ยังถดถอยจาก ASF ขณะที่ไก่เนื้อและสัตว์อื่นๆ รวมถึงสุกรในอเมริกา บราซิล และสหภาพยุโรป มีโอกาสเติบโตมากขึ้นจากราคาสุกรในตลาดโลก วัตถุดิบอาหารสัตว์หลักของโลกก็ยังมีเพียงพอับความต้องการ แต่สถานการณ์ราคาวัตถุดิบในปี 2563 คงไม่แตกต่างจากปี 2562 ที่ผ่านมา แต่ต้องจัดการปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตวัตถุดิบอาหารสัตว์ โดยเฉพาะข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เพื่อให้แข่งขันได้ในตลาดโลก...